

УДК 329.14(477):796.0322

**Сергій Кулик,**

кандидат політичних наук,

доцент кафедри міжнародних відносин та регіональних студій,

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

ORCID ID: 0000-0001-7520-7426

kumys@ua.fm

DOI 10.29038/2524-2679-2020-02-192-209

## **ІДЕЯ ПРОВЕДЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР-2022 В УКРАЇНІ ЯК ПАРТІЙНО-ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЄКТ ПАРТІЇ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ**

*Підтримка популярних видів спорту, підготовка й проведення міжнародних спортивних заходів в Україні – це успішно апробовані політичні та виборчі технології. Особливо активно їх застосовували під час перебування на найвищих державних посадах лідера Партії регіонів (ПР) В. Януковича. Мета цього дослідження – довести гіпотезу, що ідея проведення зимових Олімпійських ігор 2022 р. в Україні – це партійно-політичний проєкт партії влади, а саме Партії регіонів та її лідера, Президента України В. Януковича. Проєкт розрахований на пошук підтримки електорату під час першого президентського терміну В. Януковича й імовірного його балотування на другий термін.*

*Установлено, що особисте захоплення В. Януковича спортом, суміщення ним державних і спортивних посад, увага до проблем спорту в передвиборних програмах Партії регіонів, мали на меті сформувати його позитивний імідж як посадовця. Простежено, що успішне проведення «Євро-2012» в Україні під час президентської каденції В. Януковича сприйнято членами Партії регіонів як початок підготовки до Олімпійських ігор, а взаємний «обмін» нагородами між В. Януковичем і представниками НОК, МОК став важливим елементом участі України в олімпійській заявниковій кампанії. В. Янукович особисто ініціював ідею провести в Україні зимові Олімпійські ігри 2022 р. Виявлено, що цьому повинно було сприяти неодноразове реформування ним центральних органів виконавчої влади, відповідальних за розвиток фізичної культури й спорту. Стверджується, що проєкт президента В. Януковича з проведення зимової Олімпіади в Україні геополітично мав два напрями – російський та європейський. Саме так можна пояснити, чому В. Янукович – єдиний*

з усіх президентів України, хто коли-небудь відвідував урочисту церемонію відкриття Олімпійських ігор (Сочі, 2014 р.). Досліджено, що підготовка до майбутніх Олімпійських ігор мала потенційно високі корупційні ризики, бо зосередження владних повноважень і фінансових потоків у представників Партії регіонів породжувало проблеми з прозорістю використання державних коштів. Звернуто увагу на те, що ідея проведення в Україні Олімпійських ігор залишається актуальною. Так, президент В. Зеленський уже тричі – у липні, жовтні 2019 р. й у липні 2020 р. – озвучив ідею про проведення Олімпіади.

**Ключові слова:** президенти України, Партія регіонів, В. Янукович, Олімпійські ігри 2022 р., Карпати, НОК, С. Бубка, президент Російської Федерації.

## 1. ВСТУП

**Постановка проблеми.** Влада колишнього СРСР розглядала можливість організації зимових Олімпійських ігор в українських Карпатах. Із цією метою в середині 1960-х рр. розроблено проєкт будівництва біля гори Говерли олімпійського містечка або принаймні спорудження тренувальної бази для радянських олімпійців. Згідно з проєктом, основний масив спортивно-туристичного комплексу, розрахований на одночасне проживання трьох тисяч осіб, передбачали розмістити на полонині Пожижевській (Івано-Франківська обл.). Однак керівництво КДБ не схвалило цей проєкт, оскільки поблизу був розміщений секретний військовий об'єкт – ракетна частина військ ППО біля с. Яблуниці [1]. Улітку 1980 р. під час проведення XXII літніх Олімпійських ігор у Москві в столиці України проходили змагання з футболу.

Уже за часів незалежності України президент В. Ющенко висловив упевненість у тому, що організація пісенного конкурсу «Євробачення» 2005 р. у Києві буде «прелюдією» до проведення в майбутньому в Україні Олімпійських ігор і чемпіонату світу з футболу. Розмови на високому рівні про потенційну можливість проведення Олімпійських ігор розпочалися після того, як Україна у 2007 р. отримала спільно з Республікою Польща права на організацію фінального турніру чемпіонату Європи 2012 р. з футболу. Отже, ці дві важливі події, що припали на президентську каденцію В. Ющенка, представника блоку політичних партій «Наша Україна», дали йому підстави заявити про можливе проведення в майбутньому Олімпійських ігор в Україні. Відтоді ідея про проведення Ігор у нашій країні набула свого розвитку.

За її втілення в життя активно взялися саме під час перебування на найвищих державних посадах лідера Партії регіонів В. Януковича. Цій меті підпорядковані рішення про створення й реформування державних органів, відповідальних за підготовку до проведення Олімпійських ігор, прийняття нормативно-правових актів, збільшення уваги перших осіб держави до проблем спорту високих досягнень та його фінансування, формування іміджу й рейтингів В. Януковича та Партії регіонів за допомогою спорту, поживлення міжнародних контактів керівництва держави зі спортивними функціонерами.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Наукових розвідок щодо ідеї про проведення Олімпійських ігор в Україні поки що немає. Значну кількість інформації з цієї тематики містять матеріали, у яких представники істеблішменту, громадянського суспільства висловлюють своє ставлення до зазначеної ідеї. Провладні політичні сили завжди підтримували або давали стримані оцінки ідеям президентів України, опозиційні – критикували й розгортали суспільні дискусії про доцільність цього заходу. Журналісти багатьох інформаційних видань («Українська правда» [2; 3], «ВВС» [4; 5], «Телекритика» [6], «Детектор Медіа» [7]) підготували розгорнуті аналітичні матеріали про можливість організації та проведення Олімпійських ігор в Україні.

В умовах збройної агресії Росії проти України й проведення останньою АТО, ООС зі зміною президентів України, істотними змінами на міжнародній арені ідея проведення Олімпійських ігор в Україні зберігає свою актуальність у коридорах влади. Пізніше такі самі ідеї висловили президенти П. Порошенко, В. Зеленський.

**Мета роботи** – довести гіпотезу, що ідея проведення зимових Олімпійських ігор 2022 р. в Україні – це партійно-політичний проєкт партії влади, а саме Партії регіонів та її лідера Президента України В. Януковича, розрахований на пошук підтримки електорату під час першого президентського терміну і ймовірного балотування на другий термін.

**Методика дослідження.** У ході дослідження ми використали порівняльний метод – для вивчення ідей, висловлених представниками найвищих органів державної влади, про можливе проведення Олімпійських ігор в Україні; івент-аналіз – під час дослідження впливу успішного проведення «Євробачення» 2005 р. у Києві та «Євро-2012» в Україні й Республіці Польща, Олімпійських ігор 2014 р. у Сочі на підготовку подання Україною олімпійської заявки до МОК; інституційний – у процесі функціонування та реформування державних

інститутів, відповідальних за проведення олімпійської кампанії в Україні; психологічний – під час вивчення особистих захоплень спортом В. Януковича і його поведінки на відкритті різноманітних спортивних заходів.

## **2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ**

Наприкінці строку повноважень Президента В. Ющенка, у лютому 2010 р., президент НОК С. Бубка зазначив, що Україні для отримання права провести Олімпіаду потрібно щонайменше двадцять років стабільного економічного розвитку, а для початку треба регулярно отримувати право на проведення менш масштабних турнірів – чемпіонатів Європи й світу з різних видів спорту [8]. Наголосимо, що зі зміною президентів України кардинально змінюватиме свою позицію С. Бубка. Уже в травні 2010 р., через кілька місяців після вступу на посаду Президента, В. Янукович запропонував подати заявку в МОК на проведення в Україні XXIV зимових Олімпійських ігор 2022 р. Так, Україна розпочала першу у своїй історії Олімпійську кампанію, а Львів став одним із п'яти міст-претендентів на проведення Олімпійських ігор – Алмати (Казахстан), Краків (Польща), Осло (Норвегія) та Пекін (КНР). У листопаді 2013 р. Україна подала декларацію до МОК і розпочала кампанію щодо отримання права на проведення ЗОІ-2022 р. У березні наступного року до МОК подали заявковий файл та гарантійні листи від НОК України й керівництва м. Львова. Вибори столиці Олімпійських ігор мали відбутись у 2015 р.

Ми частково поділяємо думку вітчизняних чиновників про те, що проведення ЗОІ-2022 у Львові позитивно вплинуло б на подальший розвиток України. Це, зокрема, «реклама зимових курортів, прискорення розвитку туристичного регіону Карпат» (О. Вілкул, в.о. віцепрем'єр міністра), «покращення іміджу України й популяризація її у світі, підвищення рівня зацікавленості населення в зимових видах спорту» (С. Бубка, голова НОК), «поліпшення інфраструктури для активного відпочинку в Карпатських горах, зміцнення економіки регіону» (О. Підгрушна, українська біатлоністка). Водночас ми відстоюємо думку про те, що проведення Олімпійських ігор-2022 в Україні – це партійно-політичний проєкт Партії регіонів та особисто В. Януковича. Наведемо такі аргументи:

1. Отримання відомими спортсменами мандатів народних депутатів, депутатів в органах місцевого самоврядування різних рівнів від Партії

регіонів як важливий фактор підтримки в майбутньому ідеї проведення Олімпійських ігор в Україні. Спортсмени та «люди від спорту» завжди були чисельно представлені у вітчизняній політиці. Партію регіонів у Верховній Раді репрезентували Е. Тадеєв, С. Бубка, О. Волков, функціонери ФК «Шахтар», у Донецькій обласній і міській радах – Л. Підкопаєва і Я. Клочкова та багато інших. Партія регіонів становила більшість у парламенті VI і VII скликань. Вважаємо, що активне залучення відомих спортсменів, спортивних функціонерів до лав ПР збільшувало шанси цієї політичної сили на просування й реалізацію ідеї проведення Олімпійських ігор у нашій державі.

2. Особистий піар В. Януковича як державного діяча за посередництвом спорту. Виокремимо такі аспекти: а) активне заняття та захоплення В. Януковича спортом. Президенти-попередники В. Януковича не мали розрекламованих особистих спортивних захоплень, а обмежувалися протокольними заходами щодо спортивних подій і спортсменів, уболіванням на трибунах під час футбольних матчів. Натомість В. Янукович до обрання Президентом був відомий як учасник автомобільних гонок: брав участь у різноманітних ралі, наприклад таких, як «Бахмутський шлях», був почесним президентом донецького автоспортклубу «Циклон», очолював Донецьке обласне відділення Федерації гандболу, обіймав посаду віцепрезидента Федерації вітрильного спорту України, успіхи футбольного клубу «Шахтар» нерозривно пов'язані з ім'ям голови Донецької обласної державної адміністрації. За словами В. Януковича, йому, спортсмену-боксеру, «після численних спортивних травм довелося перейти до більш «легкого виду спорту» – тенісу (із 2000 р.) [9]. Тому заняття спортом стало важливою складовою частиною позитивного іміджу високопосадовця В. Януковича; б) одночасне обіймання В. Януковичем найвищих державних посад і посади президента Національного Олімпійського комітету України. Уперше за всю історію незалежної України чинний прем'єр-міністр, лідер політичної партії, представник опозиції обіймав посаду президента НОК (2002–2005 рр.). Наявність владних важелів впливу на діяльність цієї організації гарантувала ухвалення «потрібного» рішення Генасамблеї НОК – про підтримку висунення В. Януковича кандидатом у Президенти України на виборах 2004 р. як «єдиної людини, котра може вивести спорт у ранг державної політики». У статусі кандидата він прийняв рішення про збільшення суми призових коштів вітчизняним олімпійцям за здобуття медалей: 100 тис. – за золоту, 70 тис. – за срібну і 50 тис. дол. США – за бронзові медалі, – та виділення подарунків,

наприклад автомобілів і квартир тренерам, спортивним чиновникам із Державного бюджету. Зазначені суми були одними з найвищих серед країн-учасниць Олімпіади-2004 в Афінах. В. Янукович і надалі успішно суміщав державні й спортивні посади: як прем'єр-міністр був призначений головою Організаційного комітету з підготовки та участі спортсменів України в Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх, Всесвітніх універсіадах, чемпіонатах світу та Європи (січень 2007 р.), а також головою Організаційного комітету з підготовки й проведення в Україні фінального турніру чемпіонату Європи 2012 р. з футболу (травень 2007 р.). Напередодні Олімпійських ігор у Лондоні в статусі президента держави В. Янукович відкрив головний офіс НОКУ – Олімпійський дім (травень 2012 р.), у жовтні брав участь у відкритті реконструйованого Палацу спорту «Шахтар» у Єнакієво [10]. Саме під час урядування й президентства В. Януковича закріпилася схема, що державні посадовці, народні депутати масово перебували на посадах президентів різних спортивних федерацій. Деякі «спортивні» посади В. Янукович обіймав за посадою як прем'єр-міністр країни, однак, на нашу думку, тут ідеться про їх свідоме збирання, «колекціонування», щоб отримати політичні дивіденди в майбутньому. Така багаторічна «опіка» вітчизняного спорту закріпила за В. Януковичем право ініціювати проведення Олімпійських ігор в Україні.

3. Увага до питань спорту, розвитку олімпійського руху в передвиборних програмах В. Януковича та Партії регіонів.

Проблеми спорту завжди перебували в полі зору В. Януковича як кандидата на виборні посади до органів державної влади:

1) 1990 р. в програмі В. Януковича, члена КПУ, кандидата в депутати Єнакієвської міської ради, зазначалося: «Спорт, палаци, гуртки за інтересами, бібліотеки – у повне користування підлітків, юнаків і дівчат – молоді» [11];

2) 2004 р. в передвиборчій програмі «Працююча країна – надійне майбутнє!» В. Януковича, кандидата на пост президента України, стверджувалося: «Створимо умови для здорового способу життя, всебічного розвитку масової фізичної культури, мережі спортивно-оздоровчих закладів і професійного спорту» [12];

3) 2011 р. у Програмі Партії регіонів «Сильні регіони – міцна держава!» у розділі V. «Освіта, культура і духовність» багато місця відведено питанням розвитку спорту. Пропонувалося «для розвитку масового спорту і підтримки успіхів України на міжнародній арені активно сприяти розвитку спорту як елементу культури здорового

способу життя і як перспективній економічній діяльності»; планувала пропагувати «футбол, шахи, баскетбол, які складають фундамент міжнародного спортивного успіху України». Регіонали декларували «докласти максимум зусиль для забезпечення високого рівня проведення чемпіонату Європи з футболу у 2012 р.», а також розвивати Олімпійський, Паралімпійський рухи та спорт вищих досягнень в Україні [13];

3) 2012 р. в «Передвиборній програмі ПР “Від стабільності – до добробуту” 2012–2017» кандидата в народні депутати вказувалося: «створення умов для здорового способу життя: в кожному регіоні запрацюють нові басейни, стадіони, льодові арени та спортивні майданчики»; «реалізація конкурентних переваг країни для здобуття права на проведення спортивних та культурних заходів європейського і світового рівнів» [14].

Отже, питанням здорового способу життя, професійного спорту приділено певну увагу в передвиборній програмі Партії регіонів.

4. Обмін нагородами між Президентом України В. Януковичем і представниками НОК, МОК як спосіб мотивувати Україну брати участь в олімпійській заявці (2015 р.), а також збільшити її шанси на перемогу серед конкурентів. 2007 р. почесний президент МОК Х. А. Самаранч вручив тодішньому Президенту НОК, прем'єр-міністру України, голові Оргкомітету з підготовки та участі спортсменів України в Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх, Всесвітніх універсиадах, чемпіонатах світу та Європи В. Януковичу найвищу нагороду міжнародного олімпійського руху – Олімпійський орден за видатний внесок у розвиток олімпійського руху. Прем'єр-міністр відзначив, що для нього цей орден є відповідальністю перед міжнародною громадськістю за майбутнє олімпійського руху. Зі свого боку, уже в статусі Президента України В. Янукович своїм указом нагородив Орден за заслуги I ступеня президента МОК Ж. Рогге (2010 р.). Також Президент України В. Янукович нагородив голову НОК С. Бубку Орденем Ярослава Мудрого III ступеня (2012 р.).

Такий взаємний обмін нагородами, на нашу думку, примножив спортивний імідж В. Януковича на внутрішній і міжнародній аренах, прискорив вирішення питання щодо участі України в олімпійській заявничковій кампанії та в майбутньому забезпечував підтримку членів МОК.

5. Ініціювання особисто Президентом України В. Януковичем ідеї про проведення Олімпійських ігор. За словами президента НОК України

С. Бубки, ідея провести головні спортивні змагання планети існувала давно, але «нам не вистачало ініціативи з боку найвищого керівництва. Тому заява Віктора Федоровича є історичною – уперше Президент держави особисто ініціював розробку проекту “Зимова Олімпіада в Україні”» [15]. Заява президента про проведення Олімпійських ігор в Україні була оголошена на початку його президентського терміну – 27 травня 2010 р., по-друге, публічно – під час засідання Ради регіонів у Львові. Вважаю, що мета цієї заяви – це пошук підтримки й мобілізації електорату ПРУ.

Наголосимо, що в демократичних країнах з ініціативою про проведення Олімпійських ігор, зазвичай, виступають керівники спортивних організацій, представники влади регіональних адміністрацій. Натомість у нашій державі склалася певна традиція: ініціатором проведення Олімпійських ігор є президент країни.

6. Неодноразове реформування Президентом України В. Януковичем центральних органів виконавчої влади – Міністерства та Державної служби, – відповідальних за розвиток фізичної культури й спорту, та його ідея про створення самостійного Міністерства спорту як інституцій, відповідальних за проведення Олімпійських ігор в Україні. Під час своєї президентської каденції В. Янукович неодноразово проводив оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади. Так, у результаті реалізації адміністративної реформи в грудні 2010 р. на базі Міністерства освіти і науки та Міністерства у справах сім’ї, молоді й спорту утворили Міністерство освіти і науки, молоді та спорту. У рамках реорганізації цієї сфери Президент створив Державну службу молоді та спорту України. Пізніше, визнавши свою помилку В. Янукович, у 2013 р. «відокремив спорт і молодь від освіти», тобто розділив це міністерство на два різні. Крім того, він неодноразово публічно висловлював ідею про «утворення окремого центрального органу виконавчої влади з питань фізичної культури і спорту», а також висловився за прийняття спеціального закону про меценатство в спорті, створення Національного спортивного каналу. Більшість законодавчих ініціатив В. Януковича стосувалися професійного спорту. Вважаємо, що перестановки в органах виконавчої влади декларативно мали на меті покращення управління й функціонування галузі спорту, однак насправді призвели до «розпилу» державних коштів, просування в політику потрібних людей.

7. Успішне проведення чемпіонату з футболу «Євро-2012» в Україні як початок підготовки до Олімпійських ігор. Під час президентського терміну В. Януковича й домінування Партії регіонів у владній вертикалі успішно проведено «Євро-2012». Це мало прямий зв’язок із втіленням



у життя «Олімпійської надії-2022». Після завершення цього турніру В. Янукович заговорив про потребу серйозної підготовки до ЗОІ 2022 р. Надалі прихильники Президента часто апелювали (точніше – «маніпулювали») твердженням про досвід успішного проведення «Євро-2012» в Україні як підстави для організації Олімпіади. Голова Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України В. Каськів зауважив, що «вартість Олімпіади вдалось зменшити на 30 % завдяки проведенню “Євро”» [16]. Про прибутковість проведення ЗОІ представники вітчизняної влади не говорили. Але якщо зважити на те, що після проведення чемпіонату Європи з футболу 2012 р. віцепрем'єр-міністр – міністр інфраструктури Б. Колесніков заявив, що на його організацію в Україні витрачено близько п'яти мільярдів доларів, а повернулося в казну близько одного мільярда доларів США [2], то відповідь очевидна.

8. Проведення Олімпійських ігор в Україні як геополітичний проєкт Президента В. Януковича. У цьому контексті виокремимо такі особливості:

а) можливі країни-співорганізатори Олімпійських ігор-2022. Проєкт Президента В. Януковича з проведення ЗОІ в Україні геополітично мав два напрями – російський та європейський. Україну завжди цікавили питання проведення великих спортивних міжнародних заходів на території Російської Федерації. Тому у 2010 р. Президент В. Янукович попросив президента Д. Медведєва, щоб Росія підтримала ініціативу України щодо проведення у 2022 р. ЗОІ в Карпатах на відповідному міжнародному рівні [17]. У вересні 2011 р. президент Олімпійського комітету РФ О. Жуков заявив, що Олімпійський комітет Росії всіляко підтримуватиме Україну в бажанні отримати ОІ-2022. Ще раніше, під час відкриття VII Українсько-російського економічного форуму в Києві (травень 2010 р.), В. Янукович заявив, що Україна допоможе Росії в підготовці до ЗОІ-2014 у Сочі.

Європейський напрям полягав у пропозиції Президента України В. Януковича президентам Польщі Б. Коморовському й Словаччини – І. Гашпаровичу «зіграти втрюх», тобто подати спільну заявку на проведення Олімпійських ігор-2022 р., адже «всі три країни належать до Карпатського регіону» (лютий 2013 р.) [18]. Однак цю олімпійську пропозицію В. Януковича проігнорували. На нашу думку, різний формат проведення Олімпійських ігор за участі України свідчив про пошук В. Януковичем підтримки зі сторони країн-членів ЄС або Росії. У першому випадку це допомогло б завуалювати згортання демократії в Україні в

оцінці країн Європи, а в другому – здобути ще більшу прихильність В. Путаїна й російського капіталу.

Політичний режим В. Януковича вперто популяризував ідею проведення Олімпійських ігор, незважаючи на різкі зміни політичної ситуації в Україні. Так, у лютому 2014 р. в провідному медіацентрі ЗОІ-2014 у Сочі (РФ) делегація України показала представникам МОК концепцію Олімпійської заявки – Львів-2022. Це все відбулося на тлі протестів вітчизняних спортсменів на Олімпіаді (наприклад Б. Мацьоцької – гірськолижний спорт) і лижниць (М. Лісогор та К. Сердюк);

б) участь Президента України В. Януковича в урочистій церемонії відкриття Олімпійських ігор у Сочі. Президенти України ніколи не відвідували Олімпійські ігри за весь час участі збірної України в цих змаганнях. У 2004 р. тоді прем'єр-міністр, президент НОК України й кандидат у президенти України В. Янукович здійснив приватну поїздку до Афін (Греція) на церемонію урочистого відкриття Олімпійських ігор. Зайнявши місце серед колони українських спортсменів, він разом із ними пройшовся біговою доріжкою. Цього ще ніколи не траплялося в історії Олімпійських ігор. Також В. Янукович планував відвідати церемонію відкриття літніх Олімпійських ігор у Лондоні (2012 р.). Але представники британського уряду відмовилися від проведення офіційної зустрічі з Президентом України на знак протесту проти політики згортання демократії, що й стало причиною скасування його візиту.

Президент України В. Янукович був присутній на урочистій церемонії відкриття XXII Олімпійських ігор у Сочі. Це було під час подій Революції Гідності й перемовного процесу між опозицією та владою щодо врегулювання політичної кризи в Україні. Компанію В. Януковичу склали, як писала британська «Guardian», «лідери країн, які виявляють більше прихильності до Росії» [4], а саме: лідер КНР Сі Цзіньпін, прем'єр-міністр Туреччини Р. Ердоган, президент Білорусі О. Лукашенко й Туркменистану – Г. Бердимухамедов. Звернемо увагу, що привітання президента В. Януковича українській делегації не ввійшло до міжнародної телеверсії церемонії відкриття «Олімпіади-2014». При цьому коментатори кількох країн у міжнародній версії трансляції акцентували, що українську збірну глядачі зі стадіону «Фішт» зустріли оплесками, а більшість стадіону – стоячи [7]. Кадри з В. Януковичем на трибуні біля прапора України увійшли до трансляції лише російських каналів.

В. Янукович був першим і поки що єдиним із президентів України, який відвідав урочисту церемонію відкриття Олімпійських ігор. Така поведінка свідчила про важливість для нього телевізійної картинки зі спортивних подій, формування особистого спортивного іміджу. У подальшому це повинно було сприяти олімпійським заявам В. Януковича.

9. Спрямування й розподіл «олімпійських» фінансових потоків серед представників Партії регіонів. Високі корупційні ризики під час підготовки до «Євро-2012» залишаються актуальними й для олімпійського проекту. Українське суспільство гаряче обговорювало цю тему. Керівництво держави планувало фінансувати олімпійський проект за принципом державно-приватного партнерства. Виокремимо такі аспекти:

– за словами В. Януковича, витрати на підготовку до Олімпіади будуть не меншими за кошти, витрачені на підготовку до «Євро-2012». Спочатку планували витратити на Олімпіаду 10 млрд дол., але згодом цифру зменшили до 6,9 млрд дол. США;

– проблеми з прозорістю використання державних коштів, виділених на будівництво та реконструкцію спортивних арен і розвиток інфраструктури. Наприклад, уряд дозволив визначати виконавців проектів, пов'язаних із «Євро-2012», без тендерів, а вартість об'єктів постійно зростала;

– зосередження владних повноважень винятково у представників Партії регіонів. Відповідальним за Олімпіаду-2022 призначено члена ПР, на той час віцепрем'єра О. Вілкула, за розробку та подання заявки – очільника Державного агентства з інвестицій і управління проектами В. Каськіва. Пізніше їхні прізвища фігурували в корупційних скандалах. Також планувалося створити окремий орган державної влади, який мав опікуватись олімпійським проектом на чолі з Б. Колесніковим;

– переважання серед чиновників настроїв на зразок «навіть якщо Україні не вдасться вибороти право на проведення спортивного турніру, держава все одно виграє». Це підтверджують слова Президента України В. Януковича під час зустрічі з делегацією МОК на чолі з її президентом Ж. Рогге: «Незалежно від того, чи отримає Україна право провести зимові Олімпійські ігри в українських Карпатах у 2022 р., усю заплановану інфраструктуру буде побудовано» [19]. Незважаючи на те, що в червні 2014 р. Львів відкликав свою заявку на проведення ЗОІ 2022 р. з огляду на політичну й економічну ситуацію в Україні, на ці Ігри Україна вже витратила два мільйони гривень платників податків.

Кошти спрямували на участь у підготовці до виборів міст-господарів і функціонування офісу проєкту «Олімпійська надія-2022».

10. Нехтування представників державної влади громадською думкою щодо доцільності проведення Олімпійських ігор в Україні та, отже, відсутність із їхньої сторони заяв про проведення олімпійського референдуму у Львові – місті-господарі – щодо подання заявки й проведення ЗОІ. Ідею В. Януковича провести Олімпійські ігри в Україні суспільство сприйняло неоднозначно: від «специфічного донецького почуття гумору» до повного чиновницького «одобрямс». Так, цю ідею підтримали віцепрем'єр-міністр Б. Колесніков, міністр у справах сім'ї, молоді та спорту Р. Сафіулін, голова Держагентства з інвестицій та управління національними проєктами України В. Каськів, голова Івано-Франківської ОДА М. Вишиванюк, гендиректор гірськолижного курорту «Буковель» О. Шевченко, президент НОК України С. Бубка, біатлоністка О. Підгрушна, інші відомі спортсмени. Незважаючи на відсутність у державі спортивних об'єктів, на яких можна було б проводити міжнародні змагання найвищого рівня (наприклад катка під дахом для ковзанярського спорту, а столичний Палац спорту збудований ще в 1960 р.), і те, що етапи Кубка світу та чемпіонати світу із зимових видів спорту десятиліттями проводять в одних і тих самих містах Центральної Європи, Скандинавії та Північної Америки, представники Партії регіонів уперто проштовхували ідею підготовки до зимової Олімпіади. Не випадково виник жарт про те, що нехай Янукович організує Олімпійські ігри в себе – у колишній державній урядовій резиденції Межигір'я, адже там є вся необхідна літня інфраструктура: кілометри доріжок, спорткомплекс, боксерський ринг, тенісні корти, кінний, гольф- і яхт-клуби, тир, басейни.

Проти проведення Олімпіади висловилися представники політичної опозиції. Так, заступник Голови Верховної Ради, член ВО «Батьківщина» М. Томенко вважав, що ідея проведення Зимових ігор є неадекватною: «не можна будувати за державні кошти об'єкти для неіснуючих в Україні видів спорту», і знищить український зимовий спорт – «вкинути всі гроші в те, щоб розрити Карпати і побудувати спортивні об'єкти для видів спорту, яких в Україні немає ... це викинути бюджетні кошти в нікуди» [20]. Перший віцепрезидент НОК В. Бринзак стверджував, що «для України стати господарем Олімпіади-2022 нереально, навіть якщо буде побудована вся інфраструктура, тому що потрібен досвід проведення міжнародних змагань із зимових видів спорту, важлива підготовка суддів та підготовка спортсменів, а в Україні цього поки немає» [21]. Однак згодом він почав підтримувати ідею проведення Ігор.

По-друге, у країнах світу зі стійкими демократичними традиціями, які планують або подали заявку на проведення Олімпійських ігор, представники державної влади, органів місцевого самоврядування, громадянського суспільства ініціюють проведення референдуму з цього питання. Сьогодні це своєрідний цивілізаційний стандарт. Тому європейські країни-претенденти на організацію ЗОІ-2022 р. провели т. з. «олімпійські» референдуми. Ще до подання заявки на місцевих референдумах від Ігор відмовилися Санкт-Моріц (Швейцарія) та Мюнхен (ФРН). Після старту конкурсу проти Олімпіади проголосували мешканці польського Кракова. У шведському Стокгольмі мерія вирішила не проводити Ігри, а Осло не отримало на організацію змагань гарантій норвезького уряду. Отже, у більшості випадків результати таких референдумів були негативними щодо очікувань влади. Очевидно, представники влади в Україні не переконані в позитивних для себе результатах такого народного голосування, навіть не ризикували озвучувати ідею про це. Тільки Комуністична партія України (П. Симоненка) вимагала від влади провести референдум із «питання доцільності реалізації такого дороговартісного проєкту», адже, «ЄВРО-2012» – це найбільша в історії України афера, це чорна дірка, яка поглинає економіку країни» [22].

Попри різкі зміни в суспільно-політичній ситуації в нашій країні, наступний президент України П. Порошенко і прем'єр-міністр А. Яценюк заявили, що налаштовані поборотися за білу Олімпіаду-2026. Новий президент України В. Зеленський уже тричі – у липні, жовтні 2019 р. і в липні 2020 р. – озвучив ідею про проведення в Україні Олімпійських ігор. Зважаючи на те, що згідно з правилами МОК міста можуть подати заявку на проведення Олімпіади як мінімум за сім років до початку змагань, а президентський термін в Україні становить п'ять років, то ініціативи президентів України про проведення Олімпійських ігор свідчать про пошук ними підтримки електорату й готовність балотуватися на другий президентський термін. Отже, президенти України, а також їхні політичні партії охопили/контролювали б увесь олімпійський цикл, тобто підготовку та проведення Ігор.

### **3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Ідея проведення в Україні Олімпійських ігор залишається актуальною для вітчизняних можновладців уже п'ятнадцять років поспіль. Четверо

президентів України – В. Ющенко, В. Янукович, П. Порошенко і В. Зеленський – у різний час висловлювали ідеї про ймовірне проведення Ігор. При цьому кожна наступна ініціатива глави держави про проведення Олімпіади щоразу критичніше сприймало населення, представники громадського суспільства, політичної опозиції, окремі спортсмени. В. Янукович у різних статусах – прем'єр-міністра й президента України – був ініціатором реалізації національного проєкту «Олімпійська надія-2022». За допомогою спорту – особистих захоплень, участі в церемоніях на офіційних спортивних заходах, виділення коштів на підготовку спортсменів і на проведення спортивних змагань, обіймання посади президента НОКУ – вдалося забезпечити позитивний імідж В. Януковича. Підтримка популярних видів спорту, підготовка й проведення масштабних міжнародних спортивних заходів в Україні перетворилися в успішні політичні та виборчі технології, тому в майбутньому нашу державу, імовірно, очікували б Олімпійські ігри «імені Януковича». Тут спрацювала низка чинників: внутрішньополітичні – особистісні (пп. 2, 5), партійно-програмні (пп. 1, 3), інституційні (пп. 6, 9, 10) та міжнародні (пп. 4, 7, 8).

Вважаю, що проведення Олімпійських ігор-2022 в Україні сприяло б закріпленню партійної диктатури Партії регіонів на чолі з Президентом України В. Януковичем та монополізації економіки країни цією політичною силою. Регіонали присвоїли собі підготовку й проведення «Євро-2012», Юнацького «Євробаскету» та інших масштабних міжнародних змагань, «приватизували» успіхи українських спортсменів. В. Янукович копіював російський проєкт В. Путіна щодо внутрішньополітичної й міжнародної політизації спорту. Підготовка до ЗОІ-2022 суттєво не покращила рівень життя українців, а «олімпійський» сценарій В. Януковича не зупинили навіть події Євромайдану 2013 р. Тому проведення зимових Олімпійських ігор 2022 р. у Львові розглядаємо як довготривалий партійно-політичний проєкт Партії регіонів із метою пошуку нею підтримки виборців для того, щоб збільшити шанси переобрати їхнього представника на наступний президентський термін.

На мою думку, у найближчій перспективі Україна не зможе провести Олімпіаду. Причини цього – нестабільна політична ситуація, перманентна економічна криза, швидка зміна урядів та урядовців, також свої корективи внесла пандемія коронавірусу. Найімовірніше, це буде спільна заявка з однією із сусідніх держав.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Скаврон, Б. Втрачена Олімпіада. URL: <http://gk-press.if.ua/x3484/>.
2. Колесніков розколовся, що на Євро витратили в 5 разів більше, ніж отримали. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2012/07/4/6968029/>.
3. Зеленський витягнув на світ Божий ідею Януковича. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2019/07/16/7221065/>.
4. Британські ЗМІ про Сочі: біля Януковича ніхто не сів. URL: [https://www.bbc.com/ukrainian/press\\_review/2014/02/140208\\_foreign\\_press\\_ko](https://www.bbc.com/ukrainian/press_review/2014/02/140208_foreign_press_ko).
5. Червоненко, В. Путін, Янукович та Зеленський: як їх поєднують Олімпійські ігри. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-53609364>.
6. «У мене є мрія»: Зеленський у ролі президента розповів про свою мрію. URL: <https://telekritika.ua/uk/news/v-mene-ie-mriya-zelenskii-v-rol-i-prezidenta-rasskazal-o-svoei-mechte-2/>.
7. Привітання Януковича не ввійшло до міжнародної телеверсії відкриття «Олімпіади-2014». URL: <https://detector.media/kritika/article/90231/2014-02-08-privitannya-yanukovicha-ne-vviishlo-do-mizhnarodnoi-televersii-vidkrittya-olimpiadi-2014/>.
8. Кириченко, С. На ті ж самі граблі або Навіщо Україні Олімпіада. URL: <https://cikavoinfo.com/novini-sportu/na-ti-zh-sami-grabli-abo-naviszo-ukraini-olimpiada.html>.
9. Черниш, І. В. Янукович: у спорті і в житті є моменти, коли потрібно навчитися тримати удар. URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1252830-v-yanukovich-u-sport-i-v-zhitti-ye-momenti-koli-potribno-navchitisya-trimati-udar>.
10. Янукович открыл реконструированный Дворец спорта в Енакиево. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/122283.html>.
11. Янукович Виктор Федорович. Из программы кандидата. (1990). Енакиевский рабочий, 13 января.
12. Передвиборча програма Януковича. Повний текст. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2004/07/12/3001102/>.
13. Програма Партії регіонів. Сильні регіони – міцна держава! URL: <http://old.lvivrada.gov.ua/frakciyi/partija-regioniv/261-programa-partiji-regioniv>.
14. Передвиборна програма Партії регіонів. Затверджено рішенням XIV З'їзду ПР. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/peredviborna-programa-partiyi-regioniv/>.
15. Бубка: Ми готові розробляти проект заявки на Олімпіаду-2022. URL: <https://tsn.ua/prosport/bubka-mi-gotovi-rozroblyati-proekt-zayavki-na-olimpiadu-2022.html>.
16. Олімпіада-2022 обійдеться Україні у \$6 млрд. URL: [https://ipress.ua/news/olimpiada2012\\_obiydetsya\\_ukraini\\_u\\_6\\_mlrld\\_\\_kaskiv\\_9544.html](https://ipress.ua/news/olimpiada2012_obiydetsya_ukraini_u_6_mlrld__kaskiv_9544.html).
17. Янукович попросив Медведева допомогти з Олімпіадою в Карпатах. URL: <https://tsn.ua/prosport/yanukovich-poprosiv-medvedyeva-dopomogti-z-olimpiadoyu-v-karpatah.html>.
18. Україна може проводити Олімпійські ігри спільно з Польщею та Словаччиною, – Янукович. URL: [https://ipress.ua/news/ukraina\\_mozhe\\_provodyty\\_olimpiyski\\_igry\\_spilno\\_z\\_polshcheyu\\_ta\\_slovachchynoyu\\_\\_yanukovych\\_16073.html](https://ipress.ua/news/ukraina_mozhe_provodyty_olimpiyski_igry_spilno_z_polshcheyu_ta_slovachchynoyu__yanukovych_16073.html).
19. Україна збудує усі олімпійські об'єкти незалежно від того, чи отримає право на Олімпіаду-2022 – Янукович. URL: <https://vgolos.com.ua/news/ukrayina->

zbuduye-usi-olimpijski-ob-rsquo-yekty-nezalezno-vid-togo-chy-otrymae-pravo-na-olimpiadu-2022-ndash-yanukovych\_56659.html.

20. Олімпіада-2022 вб'є український спорт. URL: <https://tsn.ua/prosport/olimpiada-2022-vb-ye-ukrayinskiy-sport.html>.

21. В Україні нереально провести Олімпіаду-2022. URL: <https://tsn.ua/prosport/ukrayina/ukrayina-ne-zmozhe-provesti-zimovu-olimpiadu-2022.html>.

22. Референдум – общепринятая европейская практика. URL: <http://www.kpu.ua/ru/62904/referendum-obshheprinyataya-evropejskaya-praktika>.

## **THE IDEA OF HOLDING THE 2022 OLYMPIC GAMES IN UKRAINE AS A PARTY-POLITICAL PROJECT OF THE PARTY OF REGIONS OF UKRAINE**

Support of popular sports, preparation and holding of international sporting events in Ukraine is a successfully tested political and electoral technology. They were particularly actively used during their tenure in the highest public positions of V. Yanukovich, the leader of the Party of Regions (PR). The purpose of this study: to prove the hypothesis that the idea of holding the 2022 Winter Olympic Games in Ukraine is a party-political project of the party of power, namely, the Party of Regions and its leader – President of Ukraine V. Yanukovich. The project was designed to find the support of the electorate during V. Yanukovich's first presidential term and his likely run for a second term.

It was established that V. Yanukovich's personal admiration for sports, combining public and sports positions, attention to the problems of sports in the election programs of the Party of Regions, aimed to form his positive image as an official. It was traced that the successful holding of «Euro-2012» in Ukraine during the presidential cadence of V. Yanukovich was perceived by members of the Party of Regions as the beginning of preparations for the Olympic Games, and the mutual «exchange» of awards between V. Yanukovich and representatives of the NOC, the IOC became an important element of Ukraine's participation in the Olympic applicant campaign. V. Yanukovich personally initiated the idea to hold the 2022 Winter Olympics in Ukraine. It was revealed that this should have been facilitated by repeated reform of the central executive authorities responsible for the development of physical culture and sports. The author of the article argues that president V. Yanukovich's project to hold the Winter Olympics in Ukraine geopolitically had two directions – Russian and European. This is how it can be explained why V. Yanukovich – the only one of all presidents of Ukraine who has ever attended the opening ceremony of the Olympic Games – Sochi 2014. It was investigated that preparations for the upcoming Games had potentially high corruption risks, because the concentration of powers and financial flows exclusively in representatives of the Party of Regions gave rise to problems with



transparency of the use of public funds. Attention was paid to the fact that the idea of holding the Olympic Games in Ukraine remains relevant. Thus, President V. Zelensky has already announced the idea of holding the Olympics three times already – in July, October 2019 and in July 2020.

**Key words:** Presidents of Ukraine, Party of Regions, V. Yanukovich, Olympic Games 2022, Carpathians, NOC, S. Bubka, Presidents of the Russian Federation.

## REFERENCES

1. Skavron, B. Vtrachena Olimpiada. URL: <http://gk-press.if.ua/x3484/>.
2. Kolesnikov rozkolovsia, shcho na Yevro vytratyly v 5 raziv bilshe, nizh otrymaly. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2012/07/4/6968029/>.
3. Zelenskyi vytyahnuv na svit Bozhyi ideiu Yanukovycha. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2019/07/16/7221065/>.
4. Brytanski ZMI pro Sochi: bilia Yanukovycha nikhto ne siv. URL: [https://www.bbc.com/ukrainian/press\\_review/2014/02/140208\\_foreign\\_press\\_ko](https://www.bbc.com/ukrainian/press_review/2014/02/140208_foreign_press_ko).
5. Chervonenko, V. Putin, Yanukovich ta Zelenskyi: yak yikh poiednuiut Olimpiiski ihry. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-53609364>.
6. «U mene ye mriia»: Zelenskyi u roli prezydenta rozpoviv pro svoiu mriiu. URL: <https://telekritika.ua/uk/news/v-mene-ie-mriya-zelenskii-v-rol-i-prezidenta-rasskazal-o-svoei-mechte-2/>.
7. Pryvitannia Yanukovycha ne vviishlo do mizhnarodnoi televersii vidkryttia «Olimpiady-2014». URL: <https://detector.media/kritika/article/90231/2014-02-08-pri-vitannya-yanukovicha-ne-vviishlo-do-mizhnarodnoi-televersii-vidkryttia-olimpiadi-2014/>.
8. Kyrychenko, S. Na ti zh sami hrabli abo Navishcho Ukraini Olimpiada. URL: <https://cikavoinfo.com/novini-sportu/na-ti-zh-sami-grabli-abo-naviszo-ukraini-olimpiada.html>.
9. Chernysh, I. V. Ianukovych: u sporti i v zhytti ye momenty, koly potribno navchytysia trymaty udar. URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1252830-v-yanukovich-u-sport-i-v-zhitti-ye-momenti-koli-potribno-navchytysia-trimati-udar>.
10. Janukovich otkryl rekonstruirovannyj Dvorec sporta v Enakievo. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/122283.html>.
11. Janukovich Viktor Fedorovich. Iz programmy kandidata. (1990). Enakievskij rabochij, 13 janvarja.
12. Peredvyborcha prohrama Yanukovycha. Povnyi tekst. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2004/07/12/3001102/>.
13. Prohrama Partii rehioniv. Sylni rehiony – mitsna derzhava! URL: <http://old.lvivrada.gov.ua/frakciyi/partija-regioniv/261-programa-partiji-regioniv>.
14. Peredvyborna prohrama Partii rehioniv. Zatverdzheno rishenniam XIV Z‘izdu PR. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/peredviborna-programa-partiyi-regioniv/>.
15. Bubka: My hotovi rozroblaty proekt zaiavky na Olimpiadu-2022. URL: <https://tsn.ua/prosport/bubka-mi-gotovi-rozroblyati-proekt-zayavki-na-olimpiadu-2022.html>.
16. Olimpiada-2022 obiidsia Ukraini u \$6 mlrd. URL: [https://ipress.ua/news/olimpiada2012\\_obiydetsia\\_ukraini\\_u\\_6\\_mlrd\\_\\_\\_kaskiv\\_9544.html](https://ipress.ua/news/olimpiada2012_obiydetsia_ukraini_u_6_mlrd___kaskiv_9544.html).

17. Yanukovych poprosyv Miedvedieva dopomohty z Olimpiadoiu v Karpatakh. URL: <https://tsn.ua/prosport/yanukovich-poprosiv-medvedyeva-dopomogti-z-olimpiadoyu-v-karpatah.html>.

18. Ukraina mozhe provodyty Olimpiiski ihry spilno z Polshcheiu ta Slovachchynoiu, – Yanukovych. URL: [https://ipress.ua/news/ukraina\\_mozhe\\_provodyty\\_olimpiyski\\_igry\\_spilno\\_z\\_polshcheyu\\_ta\\_slovachchynoyu\\_\\_yanukovych\\_16073.html](https://ipress.ua/news/ukraina_mozhe_provodyty_olimpiyski_igry_spilno_z_polshcheyu_ta_slovachchynoyu__yanukovych_16073.html).

19. Ukraina zbuduie usi olimpiiski obiekty nezalezhno vid toho, chy otrymaie pravo na Olimpiadu-2022 – Yanukovych. URL: [https://vgolos.com.ua/news/ukrayina-zbuduye-usi-olimpiyski-ob-ysky-vezlykty-nezalezhno-vid-togo-chy-otrymaie-pravo-na-olimpiadu-2022-ndash-yanukovych\\_56659.html](https://vgolos.com.ua/news/ukrayina-zbuduye-usi-olimpiyski-ob-ysky-vezlykty-nezalezhno-vid-togo-chy-otrymaie-pravo-na-olimpiadu-2022-ndash-yanukovych_56659.html).

20. Olimpiada-2022 vbie ukrainskyi sport. URL: <https://tsn.ua/prosport/olimpiada-2022-vb-ye-ukrayinskiy-sport.html>.

21. V Ukraini nerealno provesty Olimpiadu-2022. URL: <https://tsn.ua/prosport/ukrayina/ukrayina-ne-zmozhe-provesti-zimovu-olimpiadu-2022.html>.

22. Referendum – obshheprinjataja evropejskaja praktika. URL: <http://vzv.kpu.ua/ru/62904/referendum-obshheprinjataja-evropejskaja-praktika>.

*Матеріал надійшов до редакції 14. 10. 2020 р.*

УДК 35.072.2(477)

**Валентин Малиновський,**

доктор політичних наук, професор,

професор кафедри соціального забезпечення та гуманітарних наук,

Луцький національний технічний університет,

ORCID ID: 0000-0003-2017-553X

valentyn.volyn@gmail.com

DOI 10.29038/2524-2679-2020-02-209-224

## **ДИЗАЙН ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ НА СУБРЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В КОНТЕКСТІ НОВИХ ВИКЛИКІВ**

*Мета статті – теоретико-методологічне обґрунтування інституціональних та організаційно-правових засад формування нової моделі публічної влади на субрегіональному рівні в умовах децентралізації. Здійснено аналіз організаційно-правових засад функціонування наявної системи державних органів й органів місцевого самоврядування, котрі функціонують на районному рівні. Виокремлено основні недоліки моделі публічної адміністрації, констатовано її невідповідність не лише новому*